

STEMMEN VAN DE NATUUR

II

De purperbloeiende heide in september heeft eveneens een eigen gelaat en een eigen stem. Het purper van het bloeiende heidekruid, het geel van de zandduinen, het zilver van de blinkende waterspiegel van een plas, het wit der stammen van de berken en het groen van hun kronen vormen samen een kleurensymfonie, waarvan de pracht en de heerlijkheid alleen aan afgestompte mensen kan ontgaan. De kleuren van de heide zijn zacht en vloeien als het ware ineen; ook haar stem is eerder een gefluister of een gemurmel. Men hoort in de onder de brandende zon zuchtende heide overwegend de stilte, doch als men beter luistert dan hoort men ook het gonzen van de duizenden ijverige bijen, het brommen van de hommels, het zoemen van de talloze zweefvliegen, het snorren van de graafwesp.

Een landschap van een geheel andere aard is het strand. Wezens van twee verschillende werelden ontmoeten elkaar daar, sommige organismen uit de zee trachten er zich op het land te redden, schepselen van het land doen er pogingen om zich niet door de fijne tentakels van de zee te laten wurgen. Veel leven op het strand hoort er van nature niet thuis en werd er gewelddadig door fysisch-mechanische macht gebracht of gelokt door de regelmatig aanspoelende buit.

Wie in welk seizoen ook de vogels op en boven het strand aandachtig bekijkt, zal het stellig niet ontgaan, dat de witte kleur in hun gevederte zo buitengewoon opvallend is vertegenwoordigd. Een echte schutkleur, die een versmelting met de omgeving in de hand moet werken, is het wit hier zeker niet. Bij nevelachtig weer is het buitengewoon opvallend hoe de witte vlekken van de verschillende meeuwensoorten nog goed zichtbaar blijven, terwijl de grijsblauwe gedeelten van hun lichaam niet meer te onderscheiden zijn. Het wit bij de zeevogels is dus een contrastkleur met het doel op te vallen, een lokkleur, een soort van signaal voor de soortgenoten. Let er maar eens op hoeveel verscheidenheid er is bij de verdeling der witte gedeelten over het verenkleed der verschillende soorten zeevogels. De soortgenoten kunnen elkaar vermoedelijk daardoor reeds van op verre afstand herkennen, zelfs bij nevelig weer.

Dat het niet gewaagd is de witte kleur in het

verenkleed der zeevogels de taak van herkenningsteken toe te schrijven, blijkt uit het feit dat meeuwen, alken, zeekoeten en andere vogels met zulke signaalvlekken in koloniën broeden, dus van gezelligheid houden. Dat ook vele uitgesproken Noordse vogels zulke signaalvlekken bezitten is nog geen reden om bij hen die kleur dan maar als een schutmiddel te gaan beschouwen, want vele broeden immers niet in de gebieden waar veel en langdurig sneeuw ligt.

Het strand heeft niet alleen voor het oog een eigen en zeer bijzonder karakter, doch eveneens voor het oor. Het eenzame strand, dat nog niet door het rumoer van badgasten wordt vervalst, is zelfs bij het kalmste weer niet volkomen stil; men hoort er altijd het ruisen van de zee en het roepen en krassen van de meeuwen en andere zeevogels. Bij opkomend tij wordt het bruisen van de zee sterker, maar de stemmen van de zeevogels hebben een zodanige aard, dat zij zelfs goed hoorbaar blijven als de zee verwoed tegen een rotsige kust beukt.

Elk landschap heeft een eigen gelaat, elk landschap heeft een eigen stem, ook het oerwoud. Stil, beklemmend stil kan het soms in het oerwoud zijn en men moet er soms een hele tijd in vertoeven om tot de bevinding te komen dat er ook grotere dieren hun verblijfsoord van gemaakt hebben. Wat in het oerwoud slechts bij nacht zwijgt, zijn de talrijke met overdadige kleurenweelde pronkende insecten. Bonte kevers brommen in het onderhout, mieren woelen in zulke dichte legioenen op de bodem, op de bomen en op de struiken dat zij een echt geritsel veroorzaken. Dichte zwermen muggen zingen hun hooggestemd lied, cicaden tsjirpen onafgebroken.

De hogere dieren leven veelal op de bomen en zijn als zodanig bedreven klimmers. In dit opzicht moeten vooral vele apensoorten genoemd worden, waarvan het bijna nooit onderbroken getater en geroep een hoofdtoon vormt in de stem van het oerwoud.

Een verbazende soortenrijkdom en een verbluffende vormschoonheid wordt tentoongespreid door de oerwoudvogels, die zeer dikwijls door bijzondere inrichtingen - bek en klauwen - tot klimmen uitgerust zijn. Wanneer zij na een kortstondige stilte hun kraskoor inzetten, wordt dat dikwijls een signaal om ook de apen aan te sporen tot het meezingen van hun partij in het lied van het oerwoud.

La voix de la nature

II

Une plage a un tout autre caractère. Des êtres appartenant à deux mondes différents s'y rencontrent. Des organismes marins tentent de ne pas demeurer sur le sable. D'autres, appartenant à la faune terrestre, s'efforcent d'échapper aux tentacules de la mer. Une grande partie de la vie qu'on rencontre sur la plage y a été entraînée de force ou attirée par un butin sans cesse renouvelé.

Celui qui peut observer, en n'importe quelle saison, les oiseaux planant au-dessus de la plage ne peut manquer d'être frappé par la blancheur de leur plumage. Il ne s'agit pas en l'occurrence d'une couleur permettant un camouflage aisé. Par temps brumeux, les taches blanches des différentes espèces de mouettes sont encore facilement décelables, tandis que les parties d'un gris bleuté s'estompent. Le blanc dans le plumage des oiseaux aquatiques est une couleur de contraste, une couleur-appât, sorte de signal pour les congénères. Regardez la diversité avec laquelle les parties blanches du plumage des différentes espèces d'oiseaux aquatiques sont réparties. Les oiseaux de chaque famille peuvent ainsi se reconnaître à distance, même par temps brumeux.

Le fait que les mouettes, les petits pingouins, les guillemots et tant d'autres oiseaux dotés de pareilles taches distinctives vivent en colonies prouve qu'on peut attribuer aux parties blanches du plumage de ces oiseaux le rôle d'un signe de ralliement. Ces oiseaux sont dotés d'un esprit de famille. Mais ces taches de ralliement ne sont pas nécessairement pour eux une protection. En effet, de nombreuses espèces des régions septentrionales

ne couvent pas dans les régions longtemps ou fortement enneigées.

L'oreille aussi est agréablement intéressée par ce qui se passe sur une plage même apparemment déserte, mais jamais complètement silencieuse, même par le temps le plus calme. Le bruit de la mer, les cris des mouettes et des autres oiseaux s'entendent toujours. À marée montante, si la mer se fait plus bruyante, les cris des oiseaux sont de telle nature qu'ils demeurent audibles même lorsque les vagues viennent se briser contre une côte rocheuse.

Chaque paysage a son visage, sa voix propres. La forêt n'échappe pas à la règle.

Le silence de la forêt vierge peut être oppressant et l'on doit parfois y séjourner un long moment avant d'avoir la preuve que des animaux de grande taille y vivent. Les myriades d'insectes qui la peuplent se taisent la nuit, mais pendant le jour, les scarabées aux couleurs éclatantes, les fourmis qui passent en légions serrées, les essaims de moustiques emplissent l'air de leurs bourdonnements et de leurs crissemments.

Les animaux supérieurs vivent généralement dans les arbres et sont donc bons grimpeurs. Telles les nombreuses espèces de singes dont les conversations animées sont une des caractéristiques de la voix de la forêt.

Les oiseaux de la forêt vierge, dont les variétés sont innombrables, mêlent également leurs voix au concert souvent assourdissant qui fait résonner le sous-bois.

En haut : les taches blanches du plumage des mouettes et d'autres oiseaux aquatiques sont comme un signe de ralliement.

En bas : les cris des perroquets et des singes avertissent la jungle de l'approche de l'ennemi.

GLOBERAMA

LA VIE ET SES MERVEILLES HET LEVENSWONDER

CASTERMAN

KEURKOOP NEDERLAND

Le présent ouvrage est publié simultanément en
français (Casterman, Paris-Tournai)
anglais (Odhams Press, Londres)
américain (International Graphic Society, New York)
danois (Munsgaard Scandinavisk Bogforlag)
espagnol (Codex)
finlandais (Munsgaard)
hollandais (Keurkoop, Rotterdam)
italien (Fratelli Fabbri, Milan)
portugais (Codex)
suédois (Munsgaard)

2e édition

Art © 1959 by Esco, Anvers

Text © 1962 by Casterman, Paris

Tous droits de traduction et de reproduction réservés.

KEURKOOP NEDERLAND

© ESCO PUBLISHING COMPANY

ALLE RECHTEN VOORBEHOUDEN VOOR ALLE LANDEN